

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ЯК ОСНОВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ РУХУ ГРОШОВИХ КОШТІВ У КАСІ ПІДПРИЄМСТВА

*Ксьонжик І.В., д.е.н., професор,
Миколаївський національний аграрний університет*

Інформація про грошові кошти є необхідною для оцінки здатності суб'єкта господарювання генерувати грошові потоки. Також вона підвищує ступінь зіставності звітності про результати діяльності різних суб'єктів господарювання, оскільки запобігає впливу різних підходів до обліку однакових операцій і подій. Минула інформація про грошові потоки часто використовується як показник суми, періоду і визначеності майбутніх грошових потоків. Такі дані корисні під час перевірки точності минулих оцінок надходження і використання грошових коштів, а також взаємозв'язку рентабельності, чистих грошових потоків і впливу зміни цін [1, с. 18].

Менеджмент підприємства, з метою отримання повноцінної, своєчасної, неупередженої інформації про стан справ з готівковими коштами, застосовує систему внутрішнього контролю таких грошових потоків.

Внутрішній контроль – самостійна функція управління, яка виступає засобом налагодження зворотних зв'язків, завдяки чому управлінський персонал підприємства чітко простежує хід виконання прийнятих ним рішень. Це дає змогу своєчасно реагувати на відхилення в роботі підконтрольних центрів відповідальності від заданої мети й, відповідно, корегувати їх діяльність [2, с. 256].

Метою внутрішнього контролю операцій з готівковими коштами є встановлення достовірності даних щодо наявності та руху грошово-розрахункових операцій, повноти і своєчасності відображення інформації в зведених документах та облікових регістрах, правильності ведення обліку грошових коштів і розрахунків відповідно до прийнятої облікової політики, достовірності відображення залишків у звітності господарюючого суб'єкта [3].

Внутрішній контроль за грошовими розрахунками готівкою здійснюють самі суб'єкти господарювання шляхом регулярного проведення інвентаризацій каси. Крім того, у ході документальних ревізій проводять інвентаризацію кас і перевіряють дотримання порядку ведення касових операцій: організації вищого рівня (якщо такі є) на всіх підвідомчих підприємствах; аудитори (аудиторські фірми) відповідно до договорів, укладених з підприємством, яке перевіряється [4].

Проводять таку інвентаризацію з метою контролю за збереженням готівкових коштів, грошових документів і цінних паперів, що знаходяться у касі підприємства.

Порядок проведення інвентаризації каси підприємств установлюється Положенням № 879, й окремими нормами Положення № 148 [5, 6].

Інвентаризація каси ставить перед собою низку завдань:

- виявити фактичну наявність грошових коштів, цінних паперів і грошових документів;
- установити лишок або нестачу грошових коштів, цінних паперів і грошових документів шляхом зіставлення фактичної наявності з даними бухгалтерського обліку;
- перевірити дотримання умов і порядку зберігання грошових коштів, цінних паперів і грошових документів [7]

Обов'язкову щорічну інвентаризацію готівки проводять у період 2 місяців до дати балансу [6].

Інвентаризація розпочинається з того, що на підприємстві створюється інвентаризаційна комісія. До її складу входять:

- представники апарату управління підприємства;
- представники бухгалтерської служби (аудиторської фірми, централізованої бухгалтерії, фізособи-підприємця, що здійснює ведення бухобліку на підприємстві на договірних засадах);
- досвідчені працівники підприємства, які знають об'єкт інвентаризації та первинний облік [6].

Очолює комісію керівник підприємства (його заступник) або керівник структурного підрозділу, уповноважений керівником підприємства. Склад інвентаризаційної комісії затверджується наказом керівника. Інвентаризацію проводять повним складом інвентаризаційної комісії та в присутності матеріально відповідальної особи.

Інвентаризацію каси інвентаризаційна комісія здійснює на підставі наказу керівника підприємства про її проведення. Підсумковим документом, який містить результати проведеної інвентаризації, є «Акт про результати інвентаризації наявних коштів», який підписується всіма членами комісії та матеріально відповідальною особою [5]. Для грошових документів і бланків суворої звітності може застосовуватися «Акт інвентаризації наявності грошових документів, бланків документів суворої звітності» [8].

Ознаками відсутності чи недостатнього внутрішнього контролю за рухом коштів у касі суб'єкта господарювання є: відсутність на підприємстві налагодженої системи проведення раптових ревізій каси з повним перерахуванням готівки і перевіркою інших цінностей, що знаходяться в касі; відсутність на підприємстві наказу керівника, що встановлює періодичність перевірок; наявність ознак формального проведення інвентаризації каси; призначення в комісії з проведення ревізій постійно одних і тих самих осіб; надання права підпису прибуткових і видаткових ордерів іншим особам, крім головного бухгалтера і керівника підприємства; відсутність договорів про повну матеріальну відповідальність з касиром [9].

Процес контролю і регулювання за грошово-розрахунковими операціями є необхідним для виконання як стратегічних, так і короткочасних планів підприємства, збереження платоспроможності і фінансової стійкості, більш раціонального використання його активів і джерел фінансування, а також мінімізації витрат на фінансування господарської діяльності [10].

Інвентаризація є одним із основних, а тому й актуальних інструментів контролю за збереженням готівкових коштів у касі підприємства. Вона дозволяє виявити всі наявні невідповідності даних бухгалтерського обліку і фактичних даних, встановити винних у виникненні порушень касової дисципліни осіб та відшкодувати заподіяну підприємству шкоду із відповідних джерел.

Література.

1. Мицак О.В. Грошові потоки у системі фінансового управління підприємством / О.В. Мицак // Формування ринкових відносин в Україні. – 2010. – № 9. – С. 15-21.

2. Гуцаленко Л.В. Внутрішньогосподарський контроль. [Електронний ресурс] : навчальний посібник / Л.В. Гуцаленко,

М.М. Коцупатрий, У.О. Марчук – К.: Центр учбової літератури, 2014. – С. 256.

3. Радіонова Н.Й. Концептуальний підхід до організації та методики проведення аудиту грошових коштів підприємства / Н.Й. Радіонова, К.О. Жура // Електронний журнал «Ефективна економіка» <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5750>

4. Альошкіна Н. Контроль за дотриманням касової дисципліни / Н. Альошкіна, Н. Вороная, М. Нестеренко, Н. Чернишова / Податки & бухгалтерський облік // <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2018/april/issue-32/article-35931.html>

5. Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні : Постанова Правління Національного Банку України 29.12.2017 № 148.

6. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань : Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879.

7. Амброзяк Н. Інвентаризуємо касу / Н. Амброзяк, Н. Вороная, М. Нестеренко, Н. Чернишова / Податки & бухгалтерський облік // <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2018/november/issue-94/article-40779.html>.

8. Про затвердження типових форм для відображення бюджетними установами результатів інвентаризації : Наказ Міністерства фінансів України 17.06.2015 № 572.

9. Лігоненко Л.О. Управління грошовими потоками : навч. посіб. / Л.О. Лігоненко, Г.В. Ситник. – К. : Київ. Нац. Торг.-екон. ун-т., 2009. – С. 57.

10. Власюк Г.В. Шляхи вдосконалення бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками / Г.В. Власюк / Держава та регіони // Серія: Економіка та підприємництво. – 2009. – № 5. – С. 40.

ЕКВАЙРИНГ: СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ

***Кучер Ю.В., здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня*,
Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне***

Екв́айринг (англ. *Acquiring*) – діяльність фінансової установи, що включає здійснення розрахунків з підприємствами торгівлі (послуг) за операціями, що здійснюються з

---

* Науковий керівник – Зінкевич О.В., к.е.н., доцент